

Milorad Čorović »Hladni dan«

TRI BAROKNA PESNIKA

Jedan barokni Rembo, ŠASINJE

Barokni period francuske poezije istovremeno je i jedno od najbogatijih i najslabije rasvetljjenih razdoblja njene istorije. Otkrivanjem pesnika kao što su di Bartas, de Spond, La Seped, Klod Opil, pokazalo se da u francuskom baroknom pesništvu ne smemo tražiti sličnosti s italijanskim muzičkim barokom, ili s francuskim baroknim slikarstvom i arhitekturom: poetski barok prethodio nekoliko decenija ostalim umetnostima i zahvata, premda je to veoma kolebljiva granica, vreme od oko stotinu godina, 1550—1650. Ako pažljivo poređimo datume onih pesničkih dela koje danas sve više smatramo vrhunocima te umetnosti, izgleda da je period između 1580. i 1610 bio najplodniji i najznačajniji. U tom tridesetogodišnjem razdoblju objavljena su kapitalna barokna dela, kao što su La Sepedove *Teoreme*, Opilove *Duhovne himne*, de Spondove *Meditacije* i *Stance o Smrti*, d'Obirjeove *Tragische poemae*, di Bartasova epopeja *Stvaranje sveta*. U tom izvanredno plodnom periodu, 1594. godine, objavio je i Žan-Batist Sasinje svoju zbirku od pet stotina soneta koju je nazvao *Preziranje života i uteha od smrti*.

U Šasinjeovoј biografiji sve je veoma haotično, barokno u tragicnom smislu reči. Zaista, kad gledamo biografiju Kloda Opila, pa čak i drugih barokata, stičemo utisak da su oni sami rušili mostove za sobom uništavajući tragove prepoznavanja vlastitog života, kako bi se valjda sva pažnja usredstvila na samo delo. Kao da je njihova pripadnost stvaranju bila totalna vera, a ne religija (bilo bi veoma površno tumačiti ovu uimetnost kao isključivo religioznu). O Sasi-

injet se zna da je rođen u Bezansonu, gde i Viktor Igo, i da je svoje sonete objavio 1594. Da li je u tom trenutku zaista imao samo šesnaest godina. Po svemu sudeći izgleda da je tako; ne postoji druga sumnja u tačan datum Šasinjevog rođenja, do neverovanje da jedno delo kao što je njegova zbirka može da napiše jedan odrasli dečak! Jer, ako je zaista tako, a stručnjaci kao da se ne usuđuju da priznaju da je tako, onda se radi o pesniku koji, slično Rembou, predstavlja ne samo fenomen, već zagovetku za sve one koji traže logičnost uporednog razvoja. Tela i Duha: treba bez preterivanja napomenuti

da je Šasinjeovo delo grandiozno, i po zamislji, i po temi, i po visokom stepenu antizma kojim je ostvareno. Zna se takođe da je Šasinje bio siromašan i bolestan; nisu li ta dva uslova bili presudni nadražitelji njegove osećajnosti koja se tako rano preoblikila u skoro biblijsku mudrost i filosofiju pod plastičnim najsubliminijem pjesmama? Kao i La Seped, koji jedini može da se takmiči sa Šasinjeom kad je u pitanju barokni sonet, Šasinje nas zapanjuje svojim nemilosrdnim realizmom, žestokim naturalističkim slikama kojima prikazuje čovekovu stvarnost od trenutka kad kroz uski prolaz dolazi na ovaj svet (slika je Šasinjeova), do časa kad počinje raspadanje; ovakav postaje smrtnik:

Decharné, dénervé, ou les os découverts
Découpés, dénoués, délaissent leur jointure.

Ovo veoma funkcionalno korišćenje glasa D opominje nas da pomislimo kako su sami Francuzi vrlo brzopeto, u ime simbolizma, zaboravili da su i pre Verlena i Marmalaea postojali dični umetnici koji su koristili jezik kroz njegove više slojne mogućnosti i na način koji izdjavljuje... Možda će neka nova izdanja u budućnosti, koja će iz preobijala tekstova uzimati samo izvanredne odlomke, i gde će se malo ublažiti ponekad nervirajuća religioznost, spasti ove pesnike kao što je Sasinje od zaborava i omogućiti kakvu-takvu komunikativnost te poezije, upravo ono o čemu su ti samotni umetnici najmanje razmišljali i vodili računa.

Jer barok nije samo Lili, ili Ramo, nije samo Bernini, ili Rubens, već mnogo više dela onih umetnika koji su, iz izvesne povučenosti, posmatrali krvavu francusku stvarnost religijskih ratova; to su, kako bi ih ja nazvao, »veliki samotnici«, Fausti koji su odoleli iskušenju... Premda je biografija Kloda Opila u stvani svedena samo na one podatke koje možemo izvući iz njegovih dela, upravo mi se zbog toga čini da na njegovom primeru možemo izvršiti analizu koja bi pokazala kakav je bio duhovni put svakog od velikih barokista. Prvo ovosvetski život, žudnja za slavom i častima, čulna nadraženja, zatim nekakva bolest, ili iznenadan tragican događaj koji vodi u pokrštenje, kroz osećanje straha do smirenog meditiranja o smrti. Takoav se put i duhovni uspon oseća kroz tri Opilove zbirke, od kojih je prva objavljena 1603. godine, a poslednja dvadeset godina kasnije. Tek u tom kontekstu zaslužuje pažnju njegova prva zbirka, puna banalnosti i ljubavnih buncanja; već druga donosi stvarnu temu Opilove poezije; to su *Hrišćanska dela*. I najzad *Duhovne himne* koje predstavljaju jedan od vrhunaca baroknog pesništva i verovatno najduhovnije ostvarenje cele epohe. Ta poezija nije za prevođenje, zapravo bilo bi veoma teško ostvariti na nekom drugom jeziku ono što je Opil ostvario, jer u tim stihovima i ne postoji ništa drugo do serafinska muzika, a jedina radnja jesu prelevanje večnih suština jedne u drugu. To je predeo čiste poezije i da ju je Valeri poznavao govorio bi o njoj isto poхvalno kao što je govorio o prevodima oca Siprijena, koji je bio Opilov savremenik. Imao sam priliku da prvi, posle tristo godina, držim u rukama fotkopije Opilovih dela; sasvim je sigurno da su ovi prevodi prvi koji su ikad načinjeni, i objavljeni.

Jedan iz Malerbovog salona MENAR

131. Istorija francuske poezije, od trubadurâ pa do modernih vremena, u stvaru je istorija pesničkih krugova, i salonâ, od kojih je svaki bio na svoj način organizovan, poprimajući ponekad izgled škole. Gijom de Mašo (1300-1377), Šarl Orleanski, Moris Sev, pesnici Ple-

